

Vergaderjaar 2006–2007

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 157

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 april 2007

Mede namens de Minister voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap informeer ik u hierbij over de informele Raad voor Concurrentievermogen van 26, 27 en 28 april aanstaande in Würzburg (Duitsland). Het informele karakter van deze Raad betekent dat er een vrije gedachtewisseling zal plaatsvinden zonder besluitvorming. De bijeenkomst valt uiteen in een apart onderzoek- en een apart interne marktdeel. Tijdens het onderzoekdeel zal worden gesproken over het Europees Technologie Instituut (EIT), het in april verschenen groenboek over de Europese onderzoeksruimte (ERA) en een voorstel van het Duitse voorzitterschap voor de ontwikkeling van een «Intellectual Property Rights» charter (IPR charter). De discussie tijdens het interne marktdeel is gericht op de interne markt in wereldwijde concurrentie. Hieronder vindt u een verdere toelichting op deze onderwerpen.

Europese onderzoeksruimte

De informele Raad zal starten met een discussie over het in april verschenen groenboek van de Europese Commissie over de toekomst van de Europese onderzoeksruimte (ERA). Dit groenboek zal moeten leiden tot voorstellen voor concrete acties begin 2008. De Commissie maakt hiermee de balans op van de belangrijkste resultaten, sinds medio 2000 het streven naar een Europese onderzoeksruimte werd gelanceerd (Kamerstuk 22 112, nr. 152, BNC-fiche 1) en houdt rekening met nieuwe ontwikkelingen zoals globalisering van R&D. Een Europese onderzoeksruimte richt zich op het realiseren van een interne markt voor onderzoek, waar onderzoekers, technologie en kennis vrij kunnen circuleren, alsook op effectieve coördinatie van nationale en regionale onderzoeksprogramma's én op EU initiatieven voor financiering van onderzoek en innovatie. Op basis van deze principes wil de Commissie een middellange termijn visie ontwikkelen voor de interne markt voor onderzoek in de Europese Unie.

In de kabinetsreactie op het wetgeving- en werkprogramma 2007 van de Europese Commissie (Kamerstuk 22 212, nr. 480) is op hoofdlijnen reeds ingegaan op de voor Nederland belangrijke elementen van de Europese onderzoeksruimte. Nederland zal in lijn met deze inzet wijzen op het onverminderd grote belang van een excellente Europese kennisbasis die gestimuleerd kan worden door blijvende aandacht voor talentontwikkeling, up-to-date onderzoeksfaciliteiten en verdere ontwikkeling van de Europese onderzoeksraad. Tegelijkertijd zal Nederland ook wijzen op andere randvoorwaarden die van belang zijn voor een goed innovatieklimaat in Europa zoals het stimuleren van publiek private samenwerking met bijvoorbeeld JTI's (*Joint Technology Initiatives*) en een goed werkend Europees octrooisysteem. Aangezien het omzetten van onderzoeksresultaten naar innovaties één van de bepalende succesfactoren zal zijn voor de Europese kenniseconomie zal Nederland blijven benadrukken dat het niet alleen gaat om een interne markt voor onderzoek maar om een Europese onderzoek- en innovatieruimte (ERIA). Daarbij dient gestreefd te worden naar een meer samenhangende toepassing van het gehele communautaire instrumentarium zowel op het gebied van onderzoek als innovatie. Het versterken van de (industriële) concurrentiepositie alsook het oplossen van maatschappelijke vraagstukken zullen daarbij leidende principes zijn. Deze uitgangspunten sluiten goed aan bij de nationale inzet van het Kabinet ten aanzien van onderzoek en innovatie zoals verwoord in de tweede pijler van het regeerakkoord – *een innovatieve, concurrerende en ondernemende economie*. Het Kabinet zal een kabinetsstandpunt over het groenboek formuleren, daarbij zal in het bijzonder worden ingegaan op de subsidiariteitsaspecten van de voorgestelde Commissie initiatieven alsook op de balans van de rol van het bedrijfsleven en kennisinstellingen in een Europese onderzoeksruimte. Ook zal de noodzaak van nieuwe initiatieven van de Europese Unie beoordeeld worden ten opzichte van het bestaande en het nieuwe instrumentarium, zoals de Europese Onderzoeksraad, artikel 169 initiatieven en JTI's waarmee eerst voldoende ervaring moet zijn opgedaan.

Europees Technologie Instituut

Het Duitse voorzitterschap wil de discussie over het EIT richten op de ontwikkeling en perspectieven daarvan en op de voortgang in de besluitvorming onder haar Voorzitterschap. Nederland is voorstander van de grondgedachte van een EIT en heeft zich daarover reeds positief uitgelaten. Aanvullend optreden van de EU om focus en massa te stimuleren op het gebied van onderwijs, onderzoek en innovatie, kan het concurrentievermogen van de Europese kenniseconomie in mondiaal perspectief verhogen. Een EIT kan communautaire en nationale maatregelen om netwerkvorming tussen excellente onderwijs- en onderzoeksinstellingen en het bedrijfsleven te stimuleren aanvullen. Tegelijkertijd is Nederland nog niet tevreden over de financiering, de graden- en diploma-verlenende bevoegdheid, de betrokkenheid van het bedrijfsleven, de afstemming met andere EU programma's en de beperking van de bureaucratie van het voorstel zoals dat nu voorligt. Nederland heeft op deze punten, net als veel andere lidstaten, wijzigingsvoorstellen ingediend op het voorstel van de Commissie.

De Europese Raad van 8 en 9 maart jl. heeft de Raad en het Europees Parlement gevraagd de diepgaande bespreking omtrent EIT in de eerste helft van 2007 af te ronden, zodat nog dit jaar een besluit kan worden genomen. Aangezien meerdere lidstaten nog kritisch tegenover de uitwerking van het huidige voorstel staan, zal het Duitse voorzitterschap met een voorstel komen voor een gefaseerde aanpak ten aanzien van de oprichting van een EIT. In een eerste fase zou een tijdelijke Raad van Bestuur moeten worden aangesteld die gevraagd wordt om het voorstel van de

Commissie verder uit te werken teneinde halverwege 2008 met een uitgewerkt plan te komen. De tijdelijke Raad van Bestuur selecteert tevens een aantal *Knowledge and Innovation Communities* (KIC's). Deze KIC's zijn consortia van bestaande excellente Europese universiteiten, bedrijven en onderzoeksinstituten uit verschillende lidstaten die met een contract aan het EIT verbonden worden. De eerste pilot KIC's zullen in de tweede helft van 2008 van start moeten gaan. Nederland stelt zich constructief op t.a.v. het voorstel van het Duitse voorzitterschap voor een gefaseerde implementatie van het EIT maar zal daarbij nadrukkelijk aandringen op voldoende duidelijkheid over de besluitvormingsprocedure.

IPR charter

Het Duitse voorzitterschap zal tijdens de informele Raad met een eigen voorstel komen voor de ontwikkeling van een IPR charter. Zij willen daarmee het belang onderstrepen van het beheer van intellectueel eigendom. Het bevorderen van de exploitatie van onderzoekresultaten en het beschermen van intellectueel eigendom wordt steeds belangrijker in het kader van de wereldwijde concurrentie. Het is echter nog onvoldoende duidelijk hoe het voorstel inhoudelijk vorm zal worden gegeven en hoe het beoogde charter aansluit bij reeds aangekondigde Commissie-initiatieven.

Nederland verwelkomt, in lijn met de tweede pijler van het regeerakkoord, discussie over de verbetering van kennisoverdracht tussen universiteiten, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Nederland ziet het voorstel van het Duitse voorzitterschap dan ook met belangstelling tegemoet.

De interne markt in wereldwijde concurrentie

Tijdens het concurrentiekrachtdeel van de informele Raad voor Concurrentievermogen is «De interne markt in wereldwijde concurrentie» het thema. Het programma is opgedeeld in drie onderdelen.

Allereerst zal een discussie plaatsvinden over Europa, Azië en Noord-Amerika als vestigingsplaatsen voor bedrijven. Ter inleiding hiervan zal het voorzitterschap twee vertegenwoordigers van niet-Europese bedrijven die wereldwijd opereren vragen een vergelijking te maken tussen deze regio's als vestigingsplaats. Om deze discussie verder vorm te geven heeft het Duitse voorzitterschap consultantbureau Ernst & Young de opdracht gegeven met een «expert opinion paper» te komen over dit onderwerp (deze is nog niet ontvangen). De Commissie zal tijdens dit onderdeel worden vertegenwoordigd door vice-president Verheugen.

Vervolgens zal Peter Sutherland (voormalig EU Commissaris en voormalig directeur-generaal bij de WTO) spreken over globalisering in het algemeen. Zoals de Commissie in haar interim rapport over de interne markt aan de afgelopen Voorjaarstop (d.d. 21 februari 2007) opmerkt, is globalisering één van de belangrijkste uitdagingen voor de interne markt in de 21e eeuw. Door globalisering vervaagt het onderscheid tussen interne en externe markten. Dit biedt kansen voor Europese bedrijven die hun mogelijke afzetmarkt zien groeien en leidt tot toenemende concurrentie binnen de eigen interne markt. Een goed functionerende interne markt is dan van groot belang om ervoor te zorgen dat de EU mondiaal een leidende rol blijft spelen.

Tot slot zal Commissaris Kroes (mededinging) met de ministers discussiëren over de mogelijke consequenties van het Europese staatssteunregime voor de positie van de EU bij het aantrekken van investeringen. Hierbij is de verwachting dat onder andere zal worden ingegaan op de

verdere hervorming van het staatssteunbeleid. Deze hervorming is ingezet in juni 2005 met het actieplan staatssteun, dat aandringt op minder staatssteun en effectiever in te zetten staatssteun. De staatssteun scoreboards van de Commissie (die halfjaarlijks verschijnen) geven aan dat staatssteun in de EU nog nauwelijks vermindert, maar dat wel een tendens zichtbaar is dat de meest concurrentievervalsende staatssteun (dit is specifieke steun aan individuele bedrijven) afneemt. Nederland steunt de Commissie in verdere pogingen staatssteun terug te dringen en om te buigen naar steun voor horizontale doelen, zoals milieu en onderzoek, ontwikkeling en innovatie.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven